



FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET
☒: 1358 Budapest, Széchenyi rakpart 19.
☎: 441-6501 ☎: 06-1/441-6502
✉: titkarsag@repate.hu
🌐: www.repate.hu

Ügyszám: FRP/1/2019/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

191/2019. (VII. 15.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) panaszos¹ 2018. december 20-án előterjesztett panasza alapján indult eljárásban a 2019. július 15-én – Dr. Kozma Ákos testületi tag távollétében – megtartott zárt ülésén hozott állásfoglalását

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

A panaszos 2018. december 20-án, postai úton terjesztette elő panaszbeadványát, amelyben a vele szemben 2018. december 12-én foganatosított rendőri intézkedést kifogásolja.

I.

A panaszos beadványában előadta, hogy 2018. december 12-én, B.településen a K. téren gyűlésen vett részt, mely során videofelvételeket készített az eseményekről. Ennek során 21 óra 50 perc körül a tüntető tömeg előtt állt, felvételek készítése céljából, amikor a * Rendőrség állományának tagjai előzetes figyelmeztetés nélkül, többször is ingerlő gázt vetettek be a tömeggel szemben, mely békés magatartása ellenére a panaszost is érte. A panaszos több felvételre is hivatkozott beadványában, melyeken szerinte jól látható, hogy szándékosság történt irányába. A panaszos beadványa szerint mindvégig békés magatartást tanúsított, nem vett részt bűncselekmény, szabálysértés elkövetésében, a hatóság tagjaival szemben nem volt erőszakos. A panaszos szerint azzal, hogy a tiltakozó tömegben állva, békés magatartást tanúsított, ellene semmilyen kényszerítő eszköz alkalmazásának nem volt helye, így az ellene történő fellépés

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

jogalap nélküli volt, amely intézkedés olyan hátrányt okozott, ami nem állt arányban az intézkedés törvényes céljával. A panaszos szerint jogalap nélkül alkalmaztak vele szemben kényszerítő eszközt, előzetes figyelmeztetés nélkül. A panaszos véleménye szerint sérült a békés gyülekezéshez és véleménynyilvánításhoz való joga, mivel a kényszerítő eszköz hatására korlátozott ideig nem tudott ezekkel élni úgy, hogy tiltakozása mindvégig megőrizte békés jellegét.

II.

1) A panaszos által készített 1 perc 56 másodperces felvételen látható, ahogy a demonstráló tömeg különböző tárgyakat dobál a rendőrsorfalnak a panaszos irányából. A panaszos körülött álló tömeg obszcén kifejezéseket skandált a rendőrök irányába, amint a rendőrsorfal felsorakozott. A rendőrök kezében könnygázsűrítő spray-k vannak, majd mivel a tömeg továbbra sem hagy fel a rendőrök dobálásával, a rendőrök a panaszos irányába megkezdik a könnygáz alkalmazását. A felvételen nem hallható a könnygáz alkalmazására vonatkozó előzetes figyelmeztetés, felhívás.

2) A panaszos beadványában az alábbi linkeken elérhető videofelvételekre hivatkozott:

- [...link](#)
- ...link
- ...link

A Testület megtekintette a hivatkozott videókat. A felvételeken látszik, ahogy a panaszos éppen felvételt készít mobiltelefonjával, a rendőrsorfalal szemben állva. A panaszos valamivel a tüntető - és különböző tárgyakat a rendőröknek dobáló - tömeg előtt áll. Ekkor a sorfalból három rendőr könnygázt kezd alkalmazni a panaszos mögött lévő tömeggel szemben, ami nagymértékben a panaszost érte, mivel ő a rendőrsorfal és a tüntető tömeg között helyezkedett el. Könyngáz alkalmazására vonatkozó előzetes felszólítás nem hallatszik egyik felvételen sem.

III.

A Testület a panasz kivizsgálása során, a tényállás pontosabb megismerése érdekében felvilágosítást kért a rendőrségtől a panaszolt intézkedésről, valamint megküldeni kérte az azzal kapcsolatos rendőrségi dokumentumokat, és a konkrét kérdésekkel összefüggésben a rendőrség álláspontját.

1) M. Cs. r. ezredes a Testület megkeresésére az alábbiakat közölte átiratában.

A * (továbbiakban: *R) *Főosztály 2018. december 12-én látott el csapatszolgálati feladatokat B.településen.

A panaszos panaszbeadványában leírt időpontban, illetve helyszínen vett részt az akkor már erőszakossá vált agresszív tömeg kezelésében más bevetési századok állományával együtt, a Műveleti Törzs irányításának megfelelően.

A bevetési csoport a videofelvételek alapján behatárolt területtől távolabb tartózkodott, ugyanis négy bevetési csoporttal kezdte meg az agresszív tömeg kiszorítását a területről, mivel e területre személy-és létesítménybiztosítási intézkedés volt érvényben. A sorfalat a *R más igazgatóságainak állománya erősítette meg több század állományából, ahol a videofelvételek is készültek a H-* irányításával. Az intézkedés alapján lánckordonnal egyértelműen elzárt területen tartózkodó agresszív, különböző eszközöket a rendőr sorfal felé dobáló tömeggel szemben szóbeli figyelmeztetést megelőző kényszerítő eszköz (ingerlógáz) alkalmazása, egyes személyekkel szembeni intézkedések nem kerültek végrehajtásra.

Az agresszív tömeg folyamatos skandalással, „menjünk be” szöveggel, a lánckordont figyelmen kívül hagyva indult meg, amikor a tömegből minden irányból különböző eszközöket (műanyag és fém flakonokat, pirotechnikai eszközöket, törmelékeket) dobáltak az épületre, illetve a folyamatosan megerősített rendőri sorfal irányába. Az északra lévő építkezési terület kerítését kezdte meg a tömeg rongálni, éppen a videofelvételt készítő panaszos mellett.

Az agresszív tömeg teljesen elzárta a területet, oda csak gyalogosan tudott rendőri erő bejutni, így felszólító vagy felszólításra alkalmas gépjármű elhelyezésére nem volt lehetőség. A lezárt területről történő kiszorítást megelőzően folyamatos volt minden irányból a szóbeli figyelmeztetés távozásra, valamint a kényszerítő eszköz (ingerlógáz) alkalmazását megelőzően is sor került figyelmeztetésre.

Az eseményekről készült felvételeken jól látható, hogy a lezárt területen tartózkodó tömeg megdobálja különböző eszközökkel a rendőri sorfalat, amelyet követően került sor ingerlógáz alkalmazására. A panaszos végig látta a korábbi eseményeket, mégsem hagyta el a területet sem a felszólítás, sem annak ellenére, hogy látva a garázda, illetve több esetben hivatalos személy elleni erőszak büntetetté elkövető körülötte álló agresszív tömeget.

Az ingerlógáz alkalmazása az agresszív tömeggel szemben került alkalmazásra, nem volt célzott, mint ahogy a panaszos állítja, mivel a felvételeken is jól kivehető, hogy közvetlen környezetében szinte mindenki dobál a rendőri sorfal irányába és szidalmazza a rendőröket, illetve agresszív magatartást tanúsítanak.

M. Cs. r. ezredes szerint megállapítható, hogy az agresszívvá vált tömeg a többszöri felszólítás ellenére sem volt hajlandó elhagyni a lezárt területet, illetve folyamatos támadás érte a panaszbeadványban is megjelölt időpontban és helyszínen a rendőri sorfalat, így a biztosítás parancsnokának utasítása szerint jogszerűen került alkalmazásra ingerlógáz a tömeggel szemben.

2) D. N. r. őrgy. a 2018. december 12-én az intézkedésekről készített összefoglaló jelentése szerint 20 óra 35 perckor négy bevetési csoportot, valamint 21 óra 00 perckor a fennmaradó négy bevetési csoportot a H-4*-es utasítására elküldött a szolgálati gépjárművekhez, hogy testvédőbe öltözzenek.

21 óra 20 perckor a H-4*-es engedélyével megindult egy bevetési csoporttal, ahová elkezdett vonulni a tiltakozók egy része, illetve a H-22*-es csoportja pedig az épületen belül az szintén az I-es kapu belső oldalára indult, hogy amennyiben a tiltakozó személyeknek sikerülne betörni az ajtót, úgy azok kiszorításra kerüljenek.

A tömege mellett haladva, mire a parancsnok odaérkezett, már kb. 100-150 fő a lánckordonon belül volt, és 23 fő az I-es kapu tövében leült egymásba karolva.

A parancsnok utasítására az 1-es bevetési csoport egysoros sorfalat alakítva körbe állta az ülő személyeket arccal a tömeg felé további megerősítés érdekében, amelyek érkezését követően folyamatosan bővítette az egysoros sorfalat, igyekezve ezáltal a tömeget kiszorítani a lánckordonon kívülre.

21 óra 30 perckor, amikor a parancsnok megfelelő számú rendőri erőt ítelt meg az adott területen a H-2-es utasítására megkezdte az irányítása alatt levő állománnyal a tiltakozó, egy egyben agresszív tömeg kiszorítását a lánckordonon kívülre, amelynek megkezdése előtt, illetve alatt folyamatos volt a különböző eszközök, törmelékdarabok dobálása a rendőri sorfal felé a tiltakozó tömegből, ezért több esetben gázcsapásra utasította a sorfalban lévő állományt.

Amikor a tömeget sikerült a lánckordon vonaláig szorítani, H-24* segítségével a balszárnyon lévő sövényes területről is megkezdtek a kiszorítást, mivel az ott lévő tömeg szintén agresszívan viselkedett a rendőr sorfallyal és beborította az épület oldalában lévő építkezés lemezkerítésének öt elemét, ezáltal a sorfal mögé kerülve.

Közben folyamatosan érkeztek csoportok több század állományából, amelyekkel az egyes kapu előtt lévő, a sorfalnak erősen nekifeszülő tömeget sikerült visszatartani a lezárt terület bejutásától, illetve az épületbe történő bejutástól.

Az ott lévő helyzetet a meglévő állománnyal sikerült normalizálni, azonban a tömeg folyamatosan dobálta a sorfalat, valamint a mögötte lévő állományt. Mindeközben a H-5*-es megérkezett a helyszínre és átvette a művelet irányítását.

3) P. T. r. alezredes – 2018. december 12-én a *R állományát érintő feladatok végrehajtásáról készült – jelentése szerint, a jelzett napon 21 óra 14 perckor H-2 utasításba adta az épület lépcsőjén feladatot végrehajtó állomány részére, hogy meg kell akadályozni, hogy az oroszlanos lépcsőre illetéktelenek feljussanak.

21 óra 20 perckor H-2 utasítást adott az épület lépcsőjén feladatot ellátó rendőrök részére a könnygáz alkalmazására, valamint a tömegben lévő hangadók kiemelésére. 21 óra 30 perckor H-22* állományából 1 bevetési csoport, valamint H-24* állománya átirányításra került az épület I. kapujához, ahol kb. 100-150 fő a lánckordonon belül tartózkodott és kb. 20 fő összekapaszkodva a földre ült. Az átirányított állomány megkezdte a tömeg kiszorítását, amely során az épület mellett lévő építkezés kerítését a tömeg beszakította és az építkezés területére lépett és az ott talált építési törmelékkel dobálta a sorfalat. A terület tisztítását követően 6 bevetési csoporttal biztosította az I. számú kapu és a VI. számú kapu közötti területet, majd 00 óra 05 perctől állományával részt vett a tömeg térről történő kiszorításában.

IV.

A Testület a panasz eljárás során arra a megállapításra jutott, hogy a rendőri intézkedések érintették a panaszosnak a Magyarország Alaptörvénye (a továbbiakban: Alaptörvény) II.

cikkében foglalt emberi méltósághoz és az abból levezethető testi épséghez, valamint a XXIV. cikkében foglalt tisztességes eljáráshoz fűződő alapvető jogát.

1) A Testület elsőként vizsgálta, hogy a panaszos által sérelmezett rendőri fellépés jogszerűen és indokoltan történt-e.

2018. december 12-én a * Rendőrség állományai láttak el feladatokat a Munka törvénykönyve módosítása elleni demonstráció rendőri biztosításával összefüggésben több felállítási helyen. A rendezvény keretében 20 óra 10 perckor már kb. 1300 fő tartózkodott a helyszínen.

A rendőrségi iratok szerint a panaszos által is megjelölt időpontban és helyszínen több bevetési csoport vett részt az akkor már erőszakossá vált tömeg kezelésében. A * Rendőrség megkezdte az agresszív tömeg kiszorítását a területről a lánckordon vonaláig, mivel erre a területre kiadott személy-és létesítménybiztosítási intézkedés volt érvényben. Az agresszív tömeg az intézkedés alapján lánckordonnal elzárt területen tartózkodott. A lezárt területen tartózkodó tömeg folyamatosan megdobálta különböző eszközökkel a rendőri sorfalat. Ez valamennyi felvételen jól látható és hallható. Az agresszív tömeg a déli kapu előtt folyamatos skandalással, „menjünk be” szöveggel a lánckordont figyelmen kívül hagyva indult meg az épület I. számú kapujának irányába, amikor a tömegből minden irányból különböző eszközöket dobáltak az épületre, illetve a folyamatosan megerősített rendőri sorfal irányába. A rendőri intézkedés célja a tömeg kiszorítása volt a lánckordonon kívülre.

Az Rtv. 37. §-ának e) pontja szerint, a rendőr az önveszélyes állapot, vagy a személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet megszüntetése érdekében területet lezárhat, és megakadályozhatja, hogy oda bárki belépjen, vagy onnan távozzék, illetőleg az ott tartózkodókat távozásra kötelezheti.

A Szolgálati Szabályzat 52. § (1) bekezdése szerint: A tömegoszlatás a jogellenesen összegyűlt, valamint jogszerűen összegyűlt, de jogellenes magatartást tanúsító tömegnek a helyszín elhagyására, fizikai egységének megbontására irányuló - a tömeg egészére vagy annak jelentős részére kiható - rendőri intézkedések összessége.

Megállapítható, hogy a rendőrség annak érdekében alkalmazott élősoros rendőrsorfalat, hogy a téren megjelent tüntetői csoportot megakadályozza azon szándékában, hogy az épületbe, valamint a kiadott személy-és létesítménybiztosítási intézkedés alapján lánckordonnal elzárt területre bejusson.

Az alábbiakban a Testület arra a kérdésre kísérelt meg választ adni, hogy az idézett jogszabályhely alkalmazásának feltételei fennálltak-e; tehát olyan személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzet állt-e fenn, amelynek elhárítására a terület lezárása alkalmas, és arányos biztonsági intézkedésnek tekinthető.

2018. december 12-én, a téren spontán tüntetéssel tiltakoztak az aznapi plenáris ülésen elfogadott törvénnyel szemben. A felvételeken is látható, hogy a kb. 1000 fős tömeg erőszakossá, agresszívvá vált, céljuk az épületbe történő bejutás volt. A rendőrök élősorfalat alkalmaztak a bejutás megakadályozása érdekében, ugyanis a tüntető tömeg egyre feljebb jutott az épület lépcsőin.

A rendőrség csapaterős tevékenységével kapcsolatban a Testület az Rtv. 58. §-ára utal. A törvényhely szerint a rendőrök csapaterőben alkalmazhatók

- a) az alkotmányos rend erőszakos megváltoztatása (Btk. 254. §), a lázadás (Btk. 256. §), illetve a rombolás (Btk. 257. §) bűncselekmények elkövetése esetén;
- b) a személyek élet- és vagyonbiztonságát tömegesen veszélyeztető események megszüntetésére vagy az ilyen következményekkel járó erőszakos cselekmények megakadályozására és az elkövetők elfogására;
- c) súlyos bűncselekményt elkövető, szökésben lévő fegyveres személy felkutatására, elfogására;
- d) terrorcselekmény felszámolására, a túsok kiszabadítására;
- e) eltűnt személy vagy tárgy felkutatására;
- f) katasztrófa megelőzésére és következményeinek elhárítására;
- g) a gyülekezési jogról szóló törvény hatálya alá tartozó vagy más jelentős rendezvény rendjének biztosítására;
- h) védett személy, veszélyes szállítmány vagy az állam működése, vagy a lakosság ellátása szempontjából kiemelten fontos létesítmény őrzésére, védelmére;
- i) nagy területű helyszín biztosítására;
- j) törvényben meghatározott más esetben.

(2) Csapaterő alkalmazása során a rendőrség a 17. § (1) bekezdésben írt jogokat indokolt mértékben korlátozhatja, területet személy- és járműforgalom elől elzárhat.

A Testület álláspontja szerint a rendőrség joggal döntött az épület történő bejutás mozgó sorfállal történő megakadályozásáról, majd pedig a rendőri erők bevonásáról, hiszen a spontán módon ott megjelent tüntetői csoport idővel elvesztette békés jellegét. A felvételeken is látható, hogy az erőszakossá vált, agresszív tömeg az épület előtt felsorakozott rendőröket építési törmelékkel, petárdával, sörös dobozokkal dobálta meg. A békétlenné váló tömeg magatartása révén a rendőrség alappal értékelhette az eseményt, személyeket, illetőleg az anyagi javakat közvetlenül fenyegető veszélyhelyzetként.

Az Rtv. már idézett 37. § e) pontja a rendőrségnek felhatalmazást nyújtott a terület lezárására, amely eszközt a Testület indokoltnak, célszerűnek és arányosnak talált a megismert körülmények fényében.

A Testület megítélése szerint a felsorolt jogszabályi rendelkezések alapján a rendőrség indokoltan és jogszerűen járt el a megjelölt területen, amely alapjogi sérelmet ezáltal nem idézett elő a panaszosnál.

2) A Testület ezt követően az ingerlógáz alkalmazásának jogszerűségét vizsgálta.

A panaszos szerint az ingerlőgáz alkalmazását megelőzően nem történt előzetes figyelmeztetés.

Ezzel szemben a rendőrség úgy nyilatkozott, hogy a kényszerítő eszköz (ingerlőgáz) alkalmazását megelőzően sor került figyelmeztetésre, valamint folyamatos volt minden irányból a szóbeli figyelmeztetés a távozásra, azonban mivel a tömeg teljesen elzárta a déli kapu előtti területet, oda csak gyalogosan tudott rendőri erő bejutni, így felszólító vagy felszólításra alkalmas gépjármű elhelyezésére nem volt lehetőség.

Az Rtv. 59-60. § szakasza tartalmazza a tömegoszlatás szabályait. Eszerint „59. § (1) Ha a jogellenesen összegyűlt, illetőleg jogellenes magatartást tanúsító tömeg a széteszlásra irányuló rendőri felszólításnak nem tesz eleget, a rendőrség az e fejezetben szabályozott kényszerítő eszközök alkalmazása mellett a tömeggel szemben a következő eszközt, illetőleg intézkedést alkalmazhatja:

- a) vízágyút,
- b) pirotechnikai eszközt,
- c) ingerlőgázt,
- d) elfogó hálót,
- e) lóháton vagy járműkötelékben végzett kényszeroszlatást.

(2) Az (1) bekezdésben említett eszköz alkalmazására a tömeget előzetesen figyelmeztetni kell.

A kényszerítő eszközök alkalmazásának közös szabályait az Rtv. 61. §-a tartalmazza. Eszerint, ha az eset körülményei lehetővé teszik, a kényszerítő eszköz alkalmazására az érintettet előzetesen figyelmeztetni kell.

A Szolgálati Szabályzat 39. § (3) bekezdése szerint a kényszerítő eszköz alkalmazását jól hallható, közérthető és határozott módon a következő sorrendben meg kell előznie:

- a) a jogellenes magatartás abbahagyására való felszólításnak, „a törvény nevében” szavak előrebocsátásával, valamint
- b) a figyelmeztetésnek, hogy kényszerítő eszköz alkalmazása következik.

Az Rtv. 52. § (4) bekezdése szerint a feloszlásra irányuló rendőri felszólítást hangosító eszköz alkalmazásával kétszer meg kell ismételni. Az ezeket követő utolsó felszólítás során a kényszerítő eszközök alkalmazását kilátásba kell helyezni.

(5) Az első és második felszólításban közölni kell a feloszlás okát, ha jogsértés is megvalósul, a megvalósított jogsértés megjelölését, a helyszínről való eltávozás irányát. Az ezeket követő utolsó felszólításban közölni kell a feloszlás tényét, a helyszínről való eltávozás irányát és a „törvény nevében” szavak előrebocsátásával a kényszerítő eszközök használatának kilátásba helyezését. Ha a rendőri csapaterőt a tömeg részéről közvetlen támadás éri, a rendőri intézkedést

haladéktalanul meg kell kezdeni, amellyel egyidejűleg az első, majd ezt követően a többi előírt felszólítást is meg kell tenni.

A Testület a fennálló gyakorlata szerint el szokott tekinteni a hangosbeszélőn történő felszólítás miatti jogsérelem megállapításától [ld. 122/2016. (VII. 7.) állásfoglalás], ha a körülményekből megállapítható, hogy a gyülekezés jogsértő jellegével a résztvevők eleve tisztában vannak, illetve, ha a hangosítás hiánya ellenére valamennyi résztvevő jól hallhatta a felszólítást, és a résztvevők köre végig azonos.

Jelen esetben azonban, ha történt is szóbeli figyelmeztetés az ingerlőgáz alkalmazására, azt a környező zajhatások miatt a résztvevők nem hallhatták, ahogy a felvételeken sem hallható.

A megtekintett felvételek egyikén sem hallható figyelmeztetés az ingerlőgáz alkalmazását megelőzően. Amint az a felvételeken jól látszik, a rendőrök nem alkalmaztak hangosítást, amit a rendőrségi iratok is megerősítenek. A Testület álláspontja szerint egy ilyen nagy létszámú rendezvény biztosításakor a rendőrség nem hivatkozhat olyan munkaszervezési nehézségekre, mint az, hogy nem volt lehetőség felszólításra alkalmas gépjármű elhelyezésére. Habár a felvételeken is látható, hogy a tömeg jogellenes magatartást tanúsított, a rendőrsorfallal közvetlenül támadta és elzárt területen tartózkodott, a Testület véleménye szerint egy kézi hangosbeszélő alkalmazásával biztosítható lett volna a kényszerítő eszközök alkalmazását megelőző jól hallható és közérthető felszólítás, illetve a kényszerítő eszköz alkalmazásának kilátásba helyezése.

A Testület véleménye szerint, súlyosan sérült a panaszos emberi méltósághoz fűződő joga az ingerlőgáz alkalmazására történő felszólítás elmaradása következtében.

Tekintettel arra, hogy a felszólítás elmaradása már önmagában súlyos alapjogi sérelmet okozott, a Testület az ingerlőgáz alkalmazási módját nem vizsgálta.

V.

A Testület arra az álláspontra helyezkedett, hogy a kényszerítő eszköz alkalmazását megelőző felszólítás elmaradása az intézkedést jogszerűtlenné tette, így az súlyosan sértette a panaszos emberi méltósághoz fűződő alapjogát. A Testület álláspontja szerint a jogsérelem mértéke eléri azt a szintet, amely indokoltá teszi, hogy a Testület állásfoglalását megküldje az országos rendőrfőkapitánynak.

Budapest, 2019. július 15.

Dr. Lukács Tamás
elnök, előadó testületi tag

Dr. Cservák Csaba
testületi tag

Fráterné Dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Wildner Domonkos
testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület